

منطق دهم

پروژه فینال

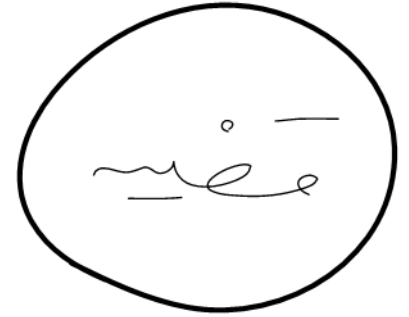
علی جوانشیر

درس ششم: قضیه حملی

استاندارد ← ارکان قضیه

حملی

سری

جمله / قضیه = عموم و خبری مطلق

انشائی ← امر / نهی / دعا / **سؤال** / تعجب

تَصْرِیْق

کامل ≠ نامقن \downarrow پریشی انکاری = مقینه
دیروز لباس خریدم / لباسی که دیروز خریدم

قضیه: جمله خبری معنادار با قابلیت صدق و کذب

معنای

هو سرد است

قرمه سبزی تجمیع است
بیمه (ریس) می خواند

فعل
اسنادی
(است / بود / استه / گشت)
گردد

۱- کدام یک از جملات زیر در منطق «قضیه» نامیده می‌شوند؟

■ که گفت برو دست رستم ببند؟

(جمله سؤالی)

■ دلا معاش چنان کن که گربلغزد پای فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد

(جمله امری)

■ اگر ماشین را بیمه کنی، هنگام تصادف خیالت آسوده است.

(قضیه شرطی)

■ هر چیز به جای خویش نیکوست.

(قضیه)

۲- در زبان فارسی چه کلمات دیگری را معادل صادق و کاذب به کار می‌بریم؟

صادق: (درست) (صحیح)

کاذب: (نادرست) (غلط)

قضیہ

حتمی

شخصیہ ← موضوع ← مفہوم جزئی
۳۔ رکنی موضوع معمول نسبت

مکسورہ ← موضوع ← مفہوم کلی

۲۔ رکنی سرر موضوع معمول نسبت

شرطی

مستقل ← اگر انگاہ

مفصل ← یا یا

اسم خاص
ایں / آن
مجرورہاں متکثر
خود لفظ

نہاد

مفہوم جزئی ← ششخصہ

مفہوم کلی ← مکملواہ

مسنہ
است ← موجب
نیت ← سالبہ

نسبت

ماتمول

موضوع

سور

فعل اسنادی

آن صحبتی کہ
راجعہ موضوع ہی کہم

آن چیز کی کہ در مرادش
ہر/ہیچ صحبت ہی کہم

فید

سور کلی ← ہر/ہیچ صحبت ہی کہم
سور جزئی ← بعضی

موضوع محمول

۱- موضوع، محمول و رابطه قضاای زیر را مشخص کنید :

سیل غمت خانه دل را ببرد.	او تکالیفش را تحویل داد.
سیل غمت خانه دل را ببرد.	او تکالیفش را تحویل داده است.
سیل غمت برنده خانه دل است.	او تحویل دهنده تکالیفش است.
دانش آموزان مریض شدند.	کتابها ارزشمند هستند.
مفهوم کلی	مفهوم کلی

۲- قضاای سالبه و موجبه را مشخص کنید.

دشمن نادان است (موجبه) نادان دانا نیست (سالبه) نادان ناتوان است (موجبه)

موجبہ کلیہ

سالبہ کلیہ

موجبہ جزئیہ

سالبہ جزئیہ

موجبہ

ہر الف ب است

سالبہ

ہر الف ب نیست

موجبہ

بعضی الف ب است

سالبہ

بعضی الف ب نیست

سور کلی

سور جزئیہ

نسبت
مکمل
موضوع
سوا

شخصیه محصوره

اقسام قضایای حملی زیر را تعیین کنید:

(..شخصیه..)	• «اسیر غ» شش حرف ندارد.	سالبه
(..محصوره..)	• هر کشوری به نیروهای دفاعی نیاز دارد.	موجب کلیه
(..محصوره..)	• هیچ چیز بی تغییر نیست.	سالبه کلیه
(..محصوره..)	• بعضی از مردمان بزرگ خلاق نبوده‌اند.	سالبه جزئی
(..شخصیه..)	• سقراط در دادگاه محکوم شد.	موجب
(..محصوره..)	• بعضی معلمان شاعرند.	موجب جزئی

۱- کدام یک از جملات زیر در منطق «قضیه» نامیده می شوند؟

الف) تو را دانش و دین رهاند درست. ✓

ب) برو کار می کن مگو چیست کار. ✗

ج) دانش اندر دل چراغ روشن است. ✓

د) ای خردمند عاقل و دانا قصه موش و گربه بر خوانا ✗

۲- از میان موارد زیر، قضایای حملی و شرطی را مشخص کنید:

الف) هر جسمی دارای مکان است. **حملی**

ب) اگر چک را امضا نکند اعتبار نخواهد داشت. **شرطی**

۳- اقسام قضایای حملی زیر و موضوع و محمول و رابطه آنها را تعیین کنید:

الف) بعضی درختها همیشه سبز هستند. **محصره**

ب) بینالوه بزرگترین کوه خراسان است.

ج) «سیمرغ» بی معنا نیست. **تخصیص**

د) همه دشمنان نابود شدند.

ه) بعضی فرشها دستبافت نیستند.

و) هیچ کس به کلاس نیامد. **صیغ کلی**

امره به کلاس نیست

موضوع
محمول

۰.۲۵	<p>در عبارت های زیر، واژه های مشخص شده، کدام یک از اجزای قضیه <u>حمله</u> هستند؟</p> <p>الف (منبع ^{محرر} سوالات امتحان نهایی، کتاب <u>درسی</u> است.</p> <p>ب (ابزار استدلال، <u>عقل</u> است. <u>مرصوع</u> <u>مرصوع</u></p> <p>ج (دانش آموزان موفق شدند. <u>سست</u></p>	۱۰
------	--	----

درس هفتم: احکام قضایا

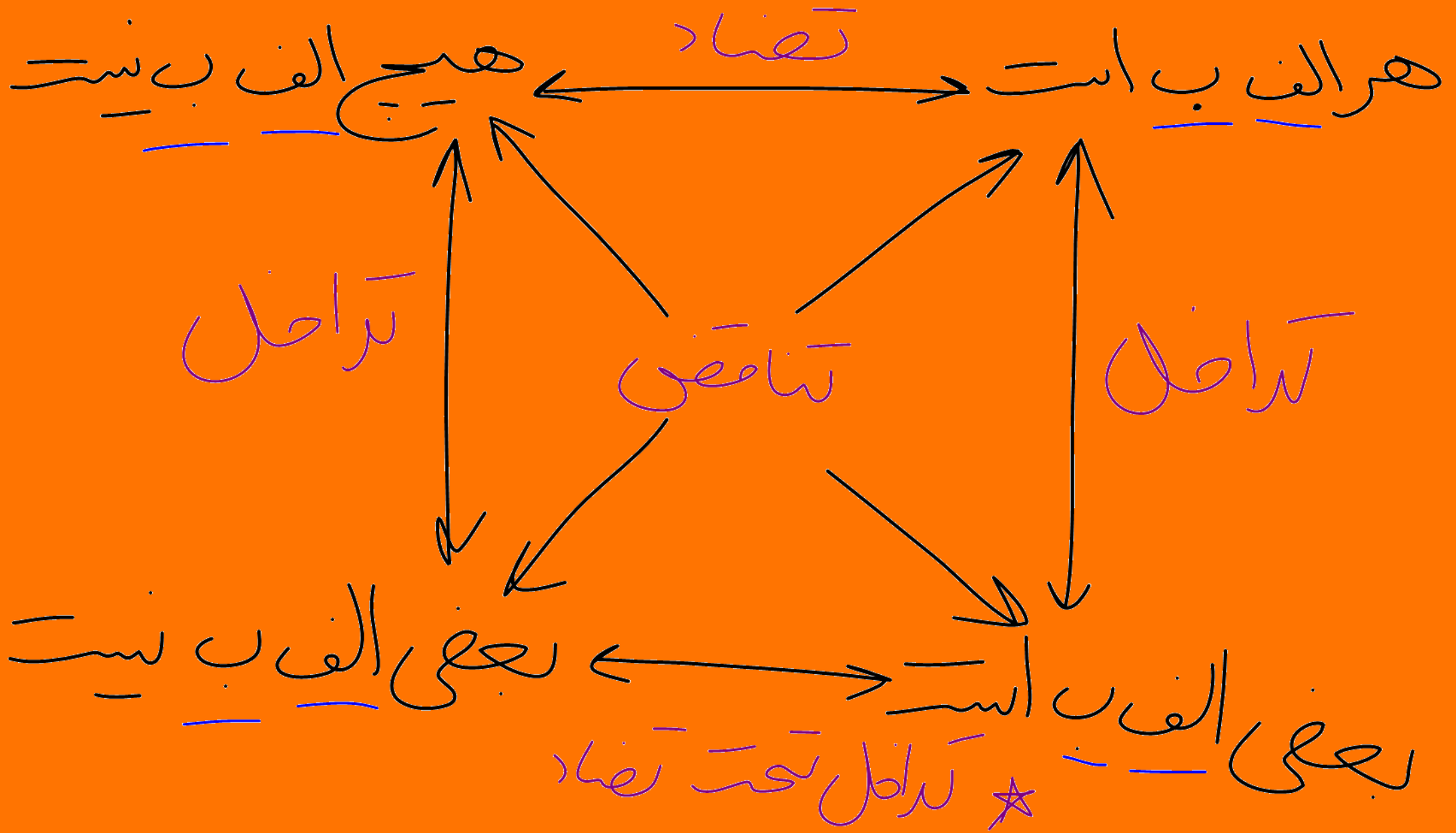
عکس مستوی

صداق و کذب

مربع متقابل

مخالفه ایام انکس

مخالفه استثنای متبادل چشم پوشی

صِدقَ هِزْمَانِ مَحَالٍ
كُذِبَ هِزْمَانِ مَعْنَى
دومی ~~X~~

تَضَاد
اولی ✓

دومی ~~X~~ نِسْبَتِ دُونِ مَعْنَى
✓

اولی ~~X~~

صِدقَ كُذِبَ هِزْمَانِ مَحَالٍ

تَنَاقُضٍ
اولی ✓
دومی ~~X~~

اولی ~~X~~
دومی ✓

كُذِبَ هِزْمَانِ مَحَالٍ
صِدقَ هِزْمَانِ مَعْنَى

* تَدَاوُلٌ تَحْتَ تَضَادٍ
اولی ~~X~~
دومی ✓

دومی ~~X~~ نِسْبَتِ دُونِ مَعْنَى
✓

اولی ✓

صِدقَ وَ كُذِبَ هِزْمَانِ مَعْنَى

تَدَاوُلٍ
كُلِّيٌّ ✓
جزئی ✓
نِسْبَتِ دُونِ مَعْنَى ✓
اولی ~~X~~

جزئی ~~X~~
كُلِّيٌّ ~~X~~
نِسْبَتِ دُونِ مَعْنَى ✓

ص هر گلی خوش بو است ← تضاد هیچ گلی خوش بو نیست ← تراحد : بعضی گل ها خوشبو هستند

بعضی دانش آموزان تلاشگر هستند ← تراحد / ات ت / تناقض

بعضی دیوارها سفید نیستند ← تراحد / تناقض / تراحد
هیچ کودکی گناهکار نیست ← تضاد / تناقض / تراحد

هر عالمی فاضل است ← تراحد / ات ت / تناقض
بعضی حیوانات آبی هستند ← تراحد

بعضی گیاهان تنفس کننده نیستند ← تراحد / تناقض / تراحد
هیچ دریایی بی ساحل نیست ← تضاد / تناقض / تراحد

مغالطه استثنای قابل چشم پوشی

عکس مستوی

✓ بعضی الف ب است

✓ بعضی ب الف است

بعضی

~~عمر ب الف است~~

بعضی ب الف است

همچ ب الف نیست

~~بعضی ب الف نیست~~

مخالطه اینها انعکاس

عمر الف ب است

بعضی الف ب است

همچ الف ب نیست

بعضی الف ب نیست

سالب جزئی

عکس مستوی قضایای زیر را بنویسید :

←	هیچ مسلمانی کافر نیست. ✓
←	هر ایرانی وطن دوست است.
←	بعضی حیوانات گربه نیستند.
←	بعضی سنگ‌ها آهنی هستند.
-
(هیچ کافری مسلمان نیست) ✓
(بعضی وطن دوست‌ها ایرانی هستند)
(عکس مستوی لازم الصدق ندارد)
(بعضی آهنی‌ها سنگ هستند)

۱. فرق قواعد مربع تقابل و عکس مستوی از نظر جایگاه موضوع و محمول قضیه در چیست؟
۲. در فرض صادق بودن قضیه نخست، صدق یا کذب قضیه دوم را مشخص کنید و نام رابطه میان آنها را بیان کنید:

<p>الف) همه کارمندان مالیات می پردازند.</p> <p>ب) بعضی فیزیک دانان اقتصاددان نیستند.</p> <p>ج) هیچ مسافری در راه نیست.</p> <p>د) هیچ مسافری در راه نیست.</p> <p>ه) هر نهنگی آبری است.</p> <p>* (و) بعضی پرندگان مهاجر نیستند.</p>	<p>تساوی</p> <p>تساوی</p> <p>تضاد</p> <p>تراحد</p> <p>تداخل</p> <p>تساوی</p>	<p>بعضی کارمندان مالیات نمی پردازند.</p> <p>همه فیزیک دانان اقتصاددان هستند.</p> <p>همه مسافران در راه هستند.</p> <p>بعضی مسافران در راه نیستند.</p> <p>بعضی آبری ها نهنگ هستند.</p> <p>بعضی پرندگان مهاجر هستند.</p>
---	--	---

صادق بودن ستون نخست

بعضی الف ب نیست	هیچ الف ب نیست	بعضی الف ب است	هر الف ب است	✓
✗	✗	✓		هر الف ب است
* نسبی (دو نیم)	✗		نسبی (دو نیم)	بعضی الف ب است
✓		✗	✗	هیچ الف ب نیست
	نسبی (دو نیم)	* نسبی (دو نیم)	✗	بعضی الف ب نیست

هر الف ب است	بعضی الف ب است	هیچ الف ب نیست	بعضی الف ب نیست	
بعضی الذ ب نیست	هیچ الذ ب نیست	هر الف ب است	بعضی الف ب است	متناقض
هیچ الف ب نیست		هیچ الف ب است		متضاد
بعضی الف ب است	بعضی الف ب نیست	هیچ الذ ب نیست	بعضی الف ب نیست	متداخل
	بعضی الف ب است	بعضی الف ب نیست		* متداخل تحت تضاد
بعضی ب الف است	بعضی ب الف نیست	هیچ ب الف نیست		عکس مستوی

۷. جملات زیر را با کلمات صادق و کاذب کامل کنید :

الف) دو قضیه متناقض هم زمان صادق نیستند و هم زمان کاذب نیستند.

ب) دو قضیه متضاد هم زمان صادق نیستند؛ اما شاید هم زمان کاذب باشند.

* ج) دو قضیه متداخل تحت تضاد هم زمان کاذب نیستند؛ اما شاید هم زمان صادق باشند.

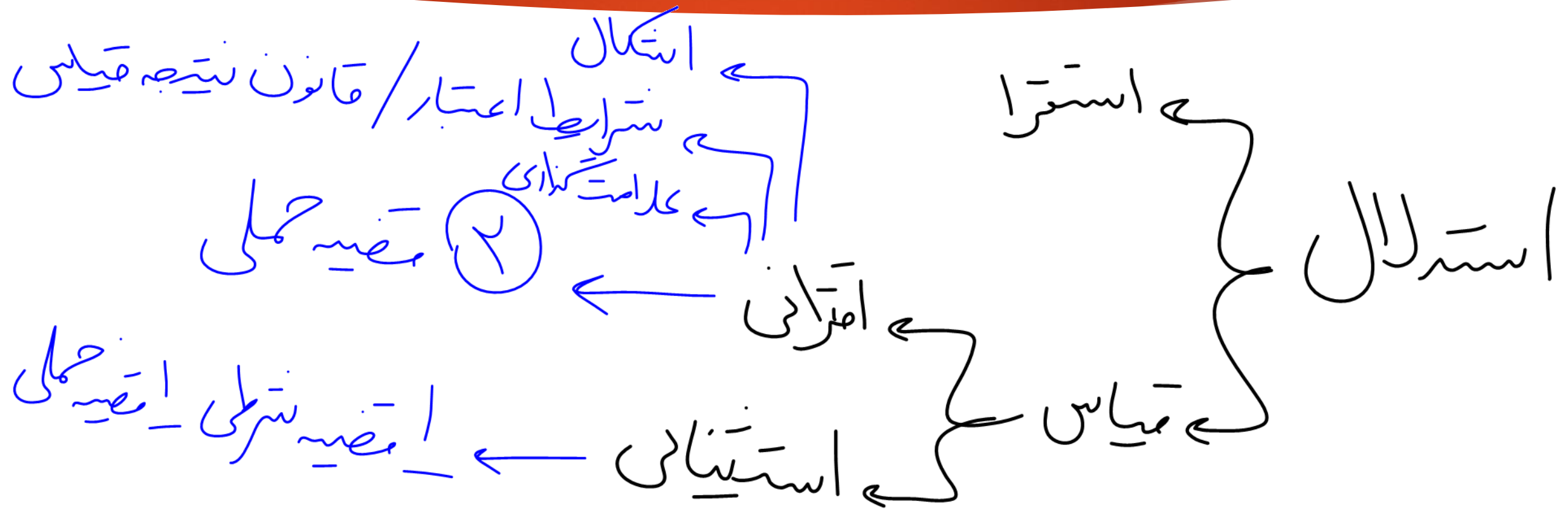
باشند.

بر اساس قضیه اصلی، موارد خواسته شده را بنویسید.

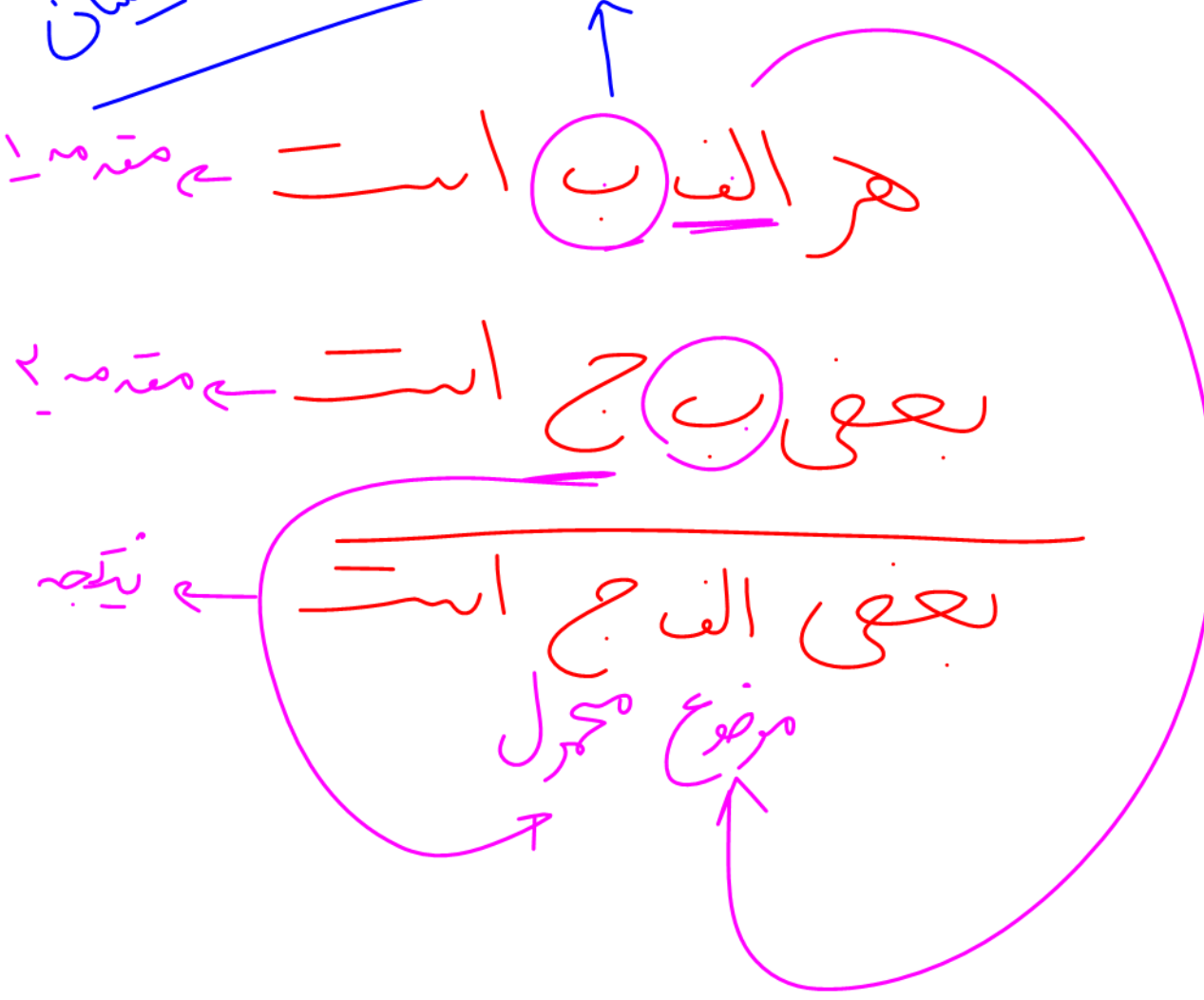
قضیه اصلی	متضاد قضیه اصلی	متناقض قضیه اصلی	متداخل قضیه اصلی	عکس مستوی قضیه اصلی
هیچ دایره‌ای لوزی نیست.	الف: هر دایره‌ای لوزی است.	ب: بعضی دایره‌ها لوزی هستند.	ج: بعضی دایره‌ها لوزی نیستند.	د: هیچ لوزی دایره نیست.

۱	<p>در صورت صادق بودن قضیه «هر کتابی جسم است»، صادق یا کاذب بودن قضایای زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) هیچ کتابی جسم نیست. تصادف ✓</p> <p>ب) برخی کتاب ها جسم نیستند. تساوی ✓</p> <p>ج) برخی جسم ها کتاب هستند. عکس ✓</p> <p>د) برخی کتاب ها جسم هستند. در اصل ✓</p>	۱۴
---	--	----

درس هشتم: قیاس اقترانی

هم در لغت هم در معنا یکسان

جز مشترکی بین مقدمه اول و دوم
که در نتیجه حذف می شود

حد وسط

مغالطه عدم تکرار حد وسط

(شکل چهارم)

موضوع

ب الف

محرول

ج ب

∴ الف ج

(شکل سوم)

موضوع

ب الف

ج ب

موضوع

∴ الف ج

(شکل دوم)

محرول

ب الف

ج ب

محرول

∴ الف ج

(شکل اول)

محرول

ب الف

ج ب

موضوع

(مقدمه اول)

(مقدمه دوم)

∴ الف ج

(نتیجه)

شکل قیاس‌های زیر را مشخص کنید :

①
بعضی الف **ب** است.

هیچ **ب** ج نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

هر **ب** الف است.

هیچ ج **ب** نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

②
بعضی الف **ب** است.

هیچ ج **ب** نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

هر **ب** الف است.

هیچ **ب** ج نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

③

علت عدم تکرار حد وسط در استدلال‌های زیر را بیان کنید :

■ شاخه‌ها برگ دارند. دفترچه یادداشت برگ دارد؛ پس : شاخه‌ها دفترچه یادداشت هستند.

اشتراک لفظ
↓
گناه

■ سعدی انسان است. انسان پنج حرف دارد؛ پس سعدی پنج حرف دارد.

بسر
↓
لفظ

قانون نتیجه قیاسی

~~نیست
نیست~~

مشروطاً اعتبار قیاسی

نیست

است

نیست

نیست

نیست

است

است

است

است

دامنه مصادیق موضوع و محمول

هر الف + ب - است

یعنی الف - ب - است

هرجی الف + ب + نیست

یعنی الف - ب + نیست

دامنه مصادیق موضوع و محمول قضایای زیر را با علامت مثبت و منفی مشخص کنید :

■ ارگ بم در اثر زمین لرزه آسیب دیده است.

■ بعضی شترها دو کوهانه نیستند.

■ سد لتیان بزرگ نیست.

■ هیچ نشخوارکننده ای گوشت خوار نیست.

■ بعضی گیاهان سمی اند.

■ هر گیاهی نیازمند شرایط خاصی است.

دامنه‌ی مصادیق مفاهیمی را که زیر آنها خط کشیده شده است، با علامت «+» یا «-» مشخص کنید.

الف (بعضی گل ها قرمز هستند.)
 ب (هر حیوانی نیازمند هوا است.)
 ج (هیچ آسیایی، اروپایی نیست.)

شرایط معتبر بودن قیاس

- ① هر دو مقدمه نباید سالب باشد
- ② علامت حدوسط نباید در هر دو مقدمه منفی باشد
- ③ موضوع یا محمول نتیجه یا هر دو، اگر علامت مثبت داشته باشد → مقدمات هم مثبت باشد

<p>هر الف <u>ب</u> است. بعضی ج <u>ب</u> نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۳</p>	<p>هر الف <u>ب</u> است. هیچ ج <u>ب</u> نیست.</p> <hr/> <p>∴ هیچ الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☒ نامعتبر ☐</p> <p>علت: ۴</p>	<p>هر الف <u>ب</u> است. بعضی ج <u>ب</u> است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج است.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۵</p>	<p>هر الف <u>ب</u> است. هر ج <u>ب</u> است.</p> <hr/> <p>∴ هر الف ج است.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۶</p>
<p>بعضی الف <u>ب</u> است. بعضی ج <u>ب</u> نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۷</p>	<p>بعضی الف <u>ب</u> است. هیچ ج <u>ب</u> نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☒ نامعتبر ☐</p> <p>علت: ۸</p>	<p>بعضی الف <u>ب</u> است. بعضی ج <u>ب</u> است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج است.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۹</p>	<p>بعضی الف <u>ب</u> است. هر ج <u>ب</u> است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج است.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒</p> <p>علت: ۱۰</p>

<p>هیچ الف ب⁻ نیست. بعضی ج ب⁻ نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۱۱</p>	<p>هیچ الف ب⁻ نیست. هیچ ج ب⁻ نیست.</p> <hr/> <p>∴ هیچ الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۱</p>	<p>هیچ الف ب⁺ نیست. بعضی ج ب⁻ است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۱۳</p>	<p>هیچ الف ب⁺ نیست. هر ج ب⁻ است.</p> <hr/> <p>∴ هیچ الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☒ نامعتبر ☐ علت:</p>
<p>بعضی الف ب⁻ نیست. بعضی ج ب⁻ نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۱</p>	<p>بعضی الف ب⁻ نیست. هیچ ج ب⁻ نیست.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۱</p>	<p>بعضی الف ب⁺ نیست. بعضی ج ب⁻ است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☐ نامعتبر ☒ علت: ۲</p>	<p>بعضی الف ب⁺ نیست. هر ج ب⁻ است.</p> <hr/> <p>∴ بعضی الف ج نیست.</p> <p>معتبر ☒ نامعتبر ☐ علت:</p>

۱. دلیل نامعتبر بودن قیاس‌های زیر را بیان کنید :

الف) انسان از خاک است. خاک بی جان است؛ پس : انسان بی جان است. *عدم تکرار حد وسط*

ب) هیچ یک از شیرینی خورها لاغر نیستند بعضی سیگاری‌ها شیرینی خور نیستند؛

پس : بعضی از سیگاری‌ها لاغرند. *عدم رعایت شرط ۱*

ج) رستم شیر است. شیر در پیشه زندگی می‌کند؛ پس : رستم در پیشه زندگی می‌کند. *عدم تکرار حد وسط*

دلالت التزامی

دلالت مطابقی

د) برخی کاغذها سفیدند. برخی سفیدها برف‌اند؛ پس : برخی کاغذها برف‌اند. *عدم رعایت شرط ۲*

ه) هیچ کارگر زبده‌ای نانوا نیست، هیچ نانوایی ماهیگیر نیست؛ پس : هیچ کارگر

زبده‌ای ماهیگیر نیست. *عدم رعایت شرط ۱*

۲. آیا اگر جای مقدمات قیاس شکل اول را عوض کنیم و نتیجه را ثابت نگه داریم،

قیاس شکل اول به شکل چهارم تبدیل می شود؟ چرا؟ ~~X~~

هر الف ب است

هر ب ج است

هر الف ج است

هر ب ج است

هر الف ب است

هر الف ج است

۳. اعتبار قیاس‌های زیر را بررسی کنید و در صورت نامعتبر بودن، دلیل آن را ذکر کنید :

هر ب الف است.

هیچ ب الف نیست.

بعضی الف ب است.

بعضی ب الف است.

بعضی ب ج نیست.

هر ب ج است.

بعضی ب ج است.

هیچ ج ب نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

∴ هیچ الف ج نیست.

∴ بعضی الف ج است.

∴ بعضی الف ج نیست.

بعضی ب الف است.

بعضی ب الف است.

بعضی الف ب نیست.

بعضی ب الف نیست.

بعضی ج ب است.

هیچ ب ج نیست.

هر ب ج است.

هر ج ب است.

∴ بعضی الف ج است.

∴ بعضی الف ج نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

∴ بعضی الف ج نیست.

معتبر یا نامعتبر بودن قضایای زیر را مشخص کنید و در صورت نامعتبر بودن، دلیل آن را بنویسید.

الف) هر پرنده‌ای حیوان است. بعضی حیوان‌ها آبی هستند. پس: بعضی پرندگان آبی هستند.

ب) هیچ اسبی بالدار نیست. هیچ بالدار سُم‌دار نیست. پس: هیچ اسبی سُم‌دار نیست.

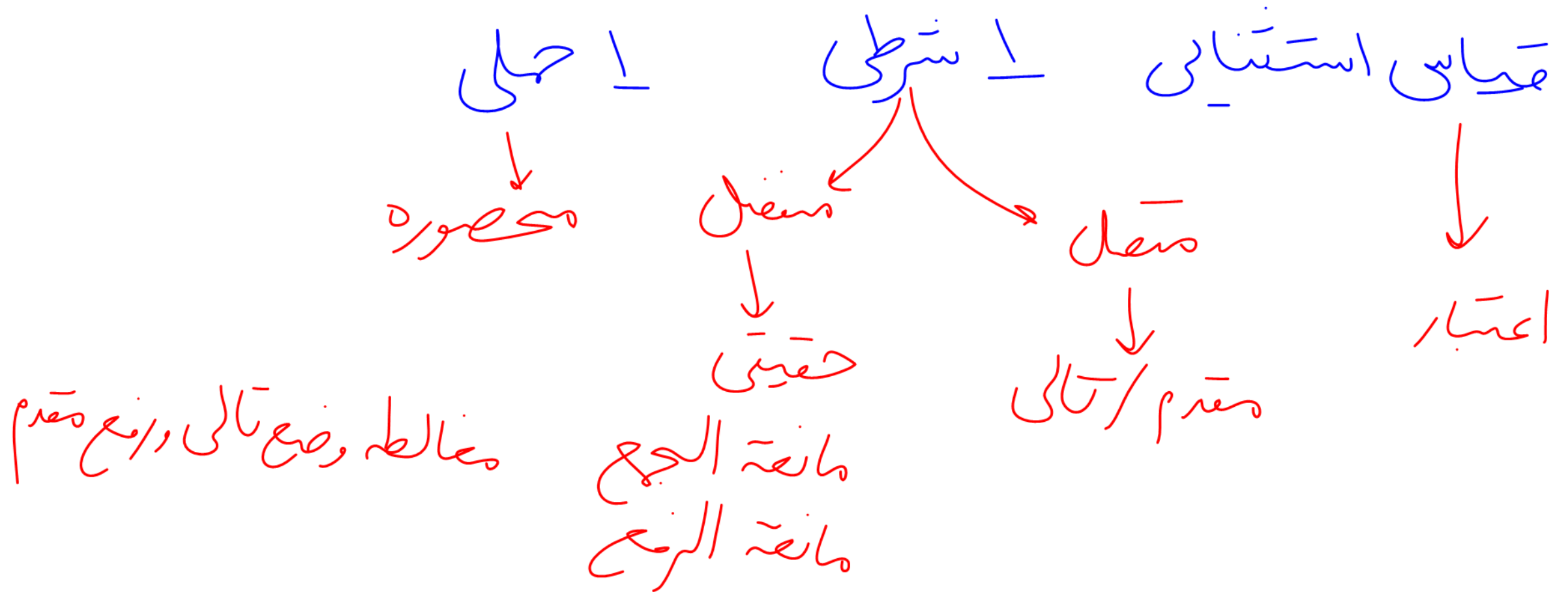
ج) هیچ صندلی درخت نیست. هر چناری درخت است. پس: هیچ صندلی چنار نیست.

عدم رعایت شرط ۲

عدم رعایت شرط ۱

معتبر

درس نهم: قضیه شرطی و قیاس استثنایی

جواب شرطاً

شرطاً

اگر شرطاً
مقدم

انگاہ

تالی

متصل

قضیہ شرطی

منفصل

یا ... یا ...

حقیقی

مانعہ الجمع

مانعہ الرفع

مقدم و تالی قضایای زیر را مشخص کنید :

▪ اگر فردا امتحان داشته باشیم، نمی‌توانیم امشب به مهمانی برویم.

مقدم تالی

▪ با والیبال خدا حافظی خواهیم کرد؛ در صورتی که در بازی فردا برنده نشویم.

تالی مقدم

▪ تمرین‌ها را امشب می‌نویسم؛ اگر وقت پیدا کنم.

تالی مقدم

۰.۵	<p>در قضیه زیر، مقدم و قالی را مشخص کنید. هوای اتاق گرم می شود. اگر بخاری روشن باشد.</p>	۱۷
-----	--	----

مقدم

قالی

عِدْ طَبِيعِي يَازُوجِ اسْتِ يَاصْرِدْ

...، ٣، ٢، ١

امروز یا شنبه است یا جمعه

قضیه شرطی منفصل

حقیقی

~~نه~~

~~هم~~

مانعه الجمع

✓

~~X~~

مانعه الرفع

~~X~~

✓

اقسام قضایای منفصل زیر را مشخص کنید :

■ یا گروه خونی او ممکن است AB باشد یا O مثبت.

■ یا این طرح سرانجام در مجلس تصویب می شود یا رد خواهد شد.

■ در این اتاق فقط ناصر و پرویز حضور داشتند؛ پس این گلدان را «یا ناصر شکسته است یا

پرویز».

■ یا برای استخدام، کارت پایان خدمت خود را ارائه کنید یا کارت معافیت دائم.

■ یا فردا سه شنبه است یا چهارشنبه.

(مانعۃ الجمع)

(حقیقی)

(مانعۃ الرفع)

(حقیقی / مانعۃ الجمع)

(مانعۃ الجمع)

۱	<p>صفتی</p> <p>مانعة الجمع</p> <p>مانعة الجمع</p> <p>مانعة الرفع</p>	<p>نعم</p> <p>X</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>X</p>	<p>اقسام قضایای شرطی منفصل را در موارد زیر بنویسید.</p> <p>الف) یا علم تصور است یا تصدیق.</p> <p>ب) یا امروز <u>دوشنبه</u> است یا <u>چهارشنبه</u>.</p> <p>ج) یا گروه خونی رضا <u>AB</u> است یا <u>O+</u>.</p> <p>د) یا پاداش نیکی در <u>دنیا</u> داده می شود یا در <u>آخرت</u>.</p>	۲۰
---	--	--	---	----

قیاس استثنایی اتصال

شرطی → اگر از کولرگازی استفاده کنید انگار اتاق خنک می شود

حتمی → از کولرگازی استفاده کردم

اتاق خنک شده است

اگر از کولرگازی استفاده کنیم آنگاه اتاق خنک می‌شود
تالی

تایید ← وضع
رد ← رفع

وضع مقدم

از کولرگازی استفاده کردم

رفع مقدم

از کولرگازی استفاده نکردم

وضع تالی

اتاق خنک شد

رفع تالی

اتاق خنک نشد

حالی
۲۱

قیاس استثنایی انفصالی

حقیقی

X ← ✓
✓ ← X

این عدد یا زوج یا فرد ← شرطی

نتیجه

فرد نیست ←	این عدد زوج است
فرد است ←	این عدد زوج نیست
زوج نیست ←	این عدد فرد است
زوج است ←	این عدد فرد نیست

مقدمه ۱

۱- هر یک از قضایای زیر از اقسام کدام یک از قضایای شرطی اند؟ نظر خود را توضیح

دهید.

مستقیم

تالی

انصالی

الف) اگر ز باغ رعیت ملک خورد سیبی برآوردند غلامان او درخت از بیخ

مانع الرفع
انصالی

ب) تلویزیون یا با کلید اصلی یا با کلید کنترل از راه دور روشن شده است.

ج) من احتمالاً یا ۱۷ می گیرم یا ۱۸. انصالی مانع الجمع

د) حروف انگلیسی یا صدا دارند یا بی صدا. منتهی حصتی

مانع الجمع
منتهی

ه) این پول کافی نیست. با آن فقط می توانی یا خود کار بخری یا مداد.

و) در کارگاه ما برای شیرین کردن شیرینی ها فقط یا از شیره خرما استفاده می شود یا شیره

انگور. منتهی مانع الرفع

تالی

انصالی

ز) گریه صورت آدمی انسان بُدی احمد و بوجهل خود یکسان بُدی

مستقیم

۲- مشخص کنید هر یک از استدلال‌های زیر کدام قسم از قیاس استثنایی هستند. سپس

اعتبار یا عدم اعتبار آنها را مشخص کنید :
الف) اگر سیگار بکشم، عمرم کوتاه خواهد شد. حال که سیگار نمی‌کشم، پس : عمری طولانی خواهم داشت.

ب) اگر او پلیس مخفی باشد، آنگاه اسلحه دارد. او اسلحه دارد. پس : او پلیس مخفی است.

ج) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. مسافران می‌آیند. پس : جاده بسته نیست.

د) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. جاده بسته نیست. پس : مسافران می‌آیند.

ه) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. مسافران نمی‌آیند. پس : جاده بسته است.

مغالطه رفع مقدم

مغالطه وضع تالی

رفع تالی

مغالطه رفع مقدم

مغالطه وضع تالی

تالی

تالی

مقدم

مقدم

مقدم

۳- نوع استدلال‌های زیر را تعیین کنید و در صورت معتبر بودن آنها، نتیجه را ذکر کنید.

الف) یا این قضیه موجه است یا سالبه. این قضیه موجه است. پس: ... حقیقی

ب) اگر امروز مدارس به علت آلودگی هوا تعطیل باشند، اخبار این مطلب را اعلام می‌کند. اخبار چنین مطلبی را اعلام نکرده است. پس: ...

رضع سالی

هر یک از استدلال‌های زیر، کدام قسم از قیاس استثنایی هستند؟

الف) اگر جاده ^{مقدم} باز باشد مسافران ^{سالی} می‌آیند. جاده باز است. پس: مسافران می‌آیند.

ب) یا این قضیه شرطی است یا حملی. این قضیه حملی نیست. پس: این قضیه شرطی است.

۱۸

۰.۵

روضع مقدم
مسئله حکمتی

هریک از عبارات های زیر، با کدام یک از اصطلاحات داخل پرانتز تناسب دارد ؟

(قاعده‌ی وضع مقدم - قاعده‌ی رفع تالی - مغالطه‌ی رفع مقدم - مغالطه‌ی وضع تالی)

الف) اگر باران بیارد زمین خیس می شود. زمین خیس شده است. پس: باران باریده است.

ب) اگر هوا آلوده باشد، مدرسه تعطیل می شود. مدرسه تعطیل نشده است. پس: هوا آلوده نیست.

ج) اگر فردا امتحان داشته باشم، امشب به مهمانی نمی روم. فردا امتحان دارم. پس: امشب به مهمانی نمی روم.

د) اگر از کولر آبی استفاده کرده باشد، اتاق خنک شده است. از کولر آبی استفاده نکرده است. پس: اتاق خنک نشده است.

~~وضع تالی~~

رفع تالی

وضع مقدم

~~رفع مقدم~~

د

م

درس نهم: سنجشگری در تفکر

تفکر انتقادی / کاربرد استدلال / بار ارزشی کلمات

مغالطه در اثر عوامل روانی

↓
دستیابی حقیقت

اصتاع دیگران

نگاه بردگانه

۴

کاربرد های استدلال

دستیابی به حقیقت ← برهان

افتناع دیگران ← خطاب

غلبه بر دیگران ← جدل

بار ارزشی کلمات

صیغه

حرفی

صفتی

مغالطه در اثر عوامل روانی

مسموم کردن چاه ← نسبت دادن ویژگی منفی بدون ذکر دلیل

تله گذاری ← نسبت دادن ویژگی مثبت بدون ذکر دلیل

توسل به احساسات ← سر استفاده از احساسات و تهاجمات

بزرگ نمایی و کوچک نمایی ← حقیقت واحد با زوایای دید مختلف

۱- در موارد زیر، فرد بدون ذکر دلیل و صرفاً تحت تأثیر عوامل روانی سعی در جلب نظری باطل داشته است. نوع مغالطه مطرح شده را مشخص کنید :

الف) حواست را جمع کن! اگر می خواهی پیشرفت کنی و از مزایای جانبی استفاده کنی، باید به دستورات غیر قانونی مقامات بالا نیز گردن بنهی. *توسل به احساسات*

ب) هر انسانی به جز افراد خشن و بی ذوق تشخیص می دهد که برای رشد فکری و ذهنی، خواندن مداوم زمان نیازی ضروری است. *مسهوم کردن جباه*

ج) من نمی گویم عقیده خود را تغییر دهید؛ اما انتظار می رود با عقل و درایتی که در شما سراغ دارم، ضرورت این کار را تشخیص دهید. *تله گزاری*

د) همه مقالات علمی او به اندازه یک کتاب ۳۰۰ صفحه ای هم نیست! در حالی که دوست من پنج کتاب زمان ۵۰۰ صفحه ای نوشته است. *بزرگ نمایی*

ه) چرا این وسیله گران را خریده ای؟ پاسخ: یعنی می گویی حق ندارم حتی یک سکه هم برای خودم خرج کنم؟! *بزرگ نمایی*

۵- از میان کلمات و عبارات زیر، سه مورد را مشخص کنید که بار ارزشی آنها به ترتیب مثبت، منفی و خنثی باشد. برای این کار آنها را در جملاتی به کار ببرید. لجوج، مصمم، متعصب، یک دنده، تزلزل ناپذیر، حرف نشنو، میگه مرغ یه پا دارد، حرف حرف خودشه، کله شق، ثابت قدم، مقید، استوار، پایبند.

۰.۵	از میان عبارات های زیر، یک عبارت دارای بار ارزشی مثبت و یک عبارت دارای بار ارزشی منفی را تعیین کنید. « غرق شدن»-«به درک واصل شدن»-«مردن»-«به ملکوت اعلی پیوستن»	۲۱
-----	--	----

منفی
مثبت

در هر یک از عبارات های زیر، احتمال رخ دادن کدام یک از مغالطه های ناشی از عوامل روانی وجود دارد؟

مسیوم کردن چاه

الف) تنها افراد بی ذوق نمی دانند که سینما رفتن برای رشد فکری کافی است.

تله کناری

ب) با عقل و درایتی که از شما سراغ دارم مطمئن هستم که مرا تایید می کنی.

بزرگ بنایی

ج) چند بار اتاقم را تمیز کنم؟! نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم.

د) فردی که وضع مالی خوبی دارد، با لباسی مندرس به من گفت: «دخترم مریض است، به من کمک کنید.»

تله کناری / بار ارزشی کلیات

ه) او در اعتقادات خود ثابت قدم و استوار است.

۱.۲۵

۲۲

توسل به احساسات